

GELİŞİMSEL GERİLİK (YETERSİZLİK)

İnsan gelişimi, döllemeden başlayarak bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşimiyle sürekli ilerleme kaydeden bir değişim sürecidir. Bireyin yaşama uyum sağlamasında en önemli gelişim dönemi ise erken çocukluk dönemidir. Bu dönem, bireyin tüm yaşamını ve eğitim sürecini etkileyen en önemli değişkenleri, yaşantıları, öğrenmeleri ve deneyimleri barındırmaktadır. Çocukluk döneminde var olan yaşantılar, deneyimler ve gelişim sürecini etkileyen olaylar ile travmalar gelişim açısından büyük önem taşımaktadır.

İnsan gelişimi ile ilgili kaynaklarında neredeyse tamamında açıkça vurgulandığı gibi erken çocukluk dönemi veya 0 ile 6 yaş arası insanın öğrenmeye en fazla açık olduğu ve bütün gelişim alanlarında bireyi yaşamı boyunca etkileyecek yaşantıların olduğu bir dönem olarak belirtilmektedir. İnsan yaşamında en değerli zaman dilimi olan bu yıllarda gelişimsel açıdan problemlerin oluşması gelişimin kritik alanlarında çocukların yaşlarından geri kalmasına ya da gecikmesine neden olmaktadır. Gelişim sürecinde yaşanan bu olumsuzluklar sonucunda çocuklarda gelişimsel bozukluklar görülebilmekte “Gelişimsel Gerilik” olarak karşımıza çıkabilmektedir (Sola ve Diken,2008: s.21-36).



Gelişimsel gerilik; standardize edilmiş referans testlere göre ya da bireyin yaşlarına göre gelişiminin ortalamasının altında olma durumu olarak tanımlanmaktadır. Yaygın gelişim geriliği ise kaba motor, ince motor, dil/konuşma, bilişsel ve sosyal/kişisel gelişim alanlarının iki veya daha fazlasında belirgin gerilik olması olarak ifade edilmektedir. Gelişimsel gerilik zihinsel yetersizlik olmadığı gibi başka bir yetersizlikle de ilişkili olmak zorunda değildir. Yaygın gelişim geriliği olan bir bireyin bilişsel gelişimi ya da zihinsel gelişimi doğal sürecinde olabilir. Örneğin, yaygın gelişim geriliği olan kas hastaları ya da Serebral Palsisi olan bireylerin zekâsı normal sınırlar içerisinde olabilir. Ancak bireyde gözlemlenen gelişimsel geriliğe müdahale edilmezse söz konusu gerilik bireyin gelişimsel olarak akranlarından çok geride kalmasına neden olabilmektedir. Çocuklarda var olan bir gelişimsel geriliğin tespit edilmesi için çocuğun tüm gelişim alanlarında detaylı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Çocuklarda gelişim geriliklerinin erken belirlenmesi için sosyal, bilişsel, fiziksel ve dil gelişimlerinin belirli aralıklarla değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Erken belirtiler için önlem alınması çocuğun gelişimsel gerilik yaşamasına neden olan unsurların kontrol altına alınmasına olanak sağlayacaktır. Gelişimsel açıdan gecikmeler ve sorunlar yaşayan birçok çocuk erken yaşlarda çevresi tarafından fark edilmemektedir. Gelişimsel geriliği olan birçok çocuk ancak erken çocukluk eğitimine başlayacağı dönemde yürüme, konuşma ve akademik becerilerde gerilik yaşadığında dikkat çekmektedir. Fakat erken tanı ve tedavi ile gelişim desteklenerek çocuğun var olan potansiyeli en yüksek düzeye çıkarılabilmektedir (Madan ve Tekin, 2015: s.641). Bu nedenle, gelişimsel geriliğe karşı alınabilecek en etkili önlem erken tanılamadır. Erken tanılama ise tarama ve ebeveynlerin bilgilendirilmesi ile mümkün olmaktadır.

KAYNAK : Gelişimsel Yetersizliklerin Bakım ve Rehabilitasyonu, Anadolu Üniversitesi, 2018: s.3-4